

בש"פ 1029/17 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 1029/17

כבוד השופטת ד' ברק-ארז
מדינת ישראל

לפני:
המבקשת:

נ ג ד

פלוני

המשיב:

בקשה (חמישית) להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק
סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים)
התשנ"ו-1996, בצירוף סעיף 10יג לחוק הנוער
(שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971

תאריך הישיבה: ו' בשבט התשע"ז (2.2.2017)

בשם המבקשת: עו"ד מורן פולמן

בשם המשיב: עו"ד ניר אלפסה

בשם שירות המבחן לנוער: גב' טלי סמואל

החלטה

1. בפני בקשה להארכת מעצרו של המשיב לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 וסעיף 10יג לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער) החל מיום 6.2.2017 ב-45 ימים או עד למתן פסק דין בתפ"ח 43725-03-16 בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשבתו כבית משפט לנוער, לפי המוקדם.

2. ביום 12.2.2016 הוגש כנגד המשיב, יליד 1999, כתב אישום הכולל שלושה אישומים חמורים. בהמשך תוקן כתב האישום פעמיים, ואביו של המשיב הוסף בו כנאשם נוסף, במסגרת האישום השלישי.
3. עובדות כתב האישום פורטו בהרחבה בהחלטה קודמת של בית משפט זה מיום 8.9.2016 (בש"פ 6151/16, השופט ח' מלצר). בתמצית יצוין כי כתב האישום נסב על שורת אירועים אלימים שהתרחשו לרקעו של סכסוך בין המשיב לבין קטינים אחרים, אשר הסתיים במותו של אדם ובפציעתם של אחרים.
4. האישום הראשון מתאר אירוע שבו הגיע פ', אחד מאותם קטינים, לביתו של המשיב, והתגלע ביניהם עימות, שבמסגרתו הצמיד המשיב סכין לחזהו של פ' ופצע אותו באמצעותה, איים עליו ועל בני לווייתו, ואף בעט בראשו של אחד מהמלווים. האישום השני מתאר אירוע נוסף שבו הגיע קטין אחר, ג', לביתו של המשיב ובהמשך לכך השניים התעמתו כאשר בין היתר המשיב הניח ידיו על גרונו של ג' ולחץ עליו, וכן בעט בו יחד עם אחד מבני משפחתו. האישום השלישי, שהוא החמור ביותר, נסב על האירועים שהתרחשו ביום 15.1.2016 ואשר הובילו למותו של א', קרוב משפחה של ג'. אישום זה פותח בתיאור של האירועים שהובילו לעימות אלים רב-משתתפים, שבמהלכו על פי הנטען דקר המשיב את אחד הנוכחים ארבע דקירות בבטן העליונה וכן דקר את ג' שתי דקירות. בהמשך לכך, מתואר קשר שקשר לכאורה המשיב עם אביו לגרום למותם של פ' ואחרים. לשם כך הגיעו השניים בשעה 21:15 לבית שבו שהו פ', א' ואדם נוסף, והתנהל ביניהם מאבק. במסגרת זאת, כך נטען, דקר המשיב את פ' במצחו, בסנטרו ובידו, ואף ניסה להחדיר את הסכין לחזהו במטרה לגרום למותו וגרם לו בכך שני חתכים בבטן. כמו כן, נטען כי אביו של המשיב דקר אדם נוסף שלוש דקירות במטרה לגרום למותו וגרם לו לפצעי דקירה בבטן, בצוואר ובירך. לבסוף, נטען כי כאשר אביו נמלט מהמקום, דקר המשיב את א' דקירה אחת קטלנית בחזהו במטרה לגרום למותו. כתוצאה מהדקירה נפטר א' בו במקום.
5. בגין המעשים האמורים מייחס כתב האישום למשיב את העבירות הבאות: רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ניסיון רצח לפי סעיף 305 לחוק; פציעה בנסיבות מחמירות (סכין ובצוותא) לפי סעיפים 335(א)(1) ו-334 לחוק; איומים לפי סעיף 192 לחוק; תקיפה בנסיבות מחמירות (בצוותא) לפי סעיפים 382(א) ו-379 לחוק; קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; וחבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) ו-(2) לחוק.
6. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד המשיב הוגשה גם בקשה לעוצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהמשך לבקשה, הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקיר מבחן בעניינו של המשיב.
7. ביום 3.7.2016 הוגש תסקיר המבחן בעניינו של המשיב, שעודנו קטין. בתסקיר צוין כי ממצאי הבדיקה הפסיכולוגית שנערכה למשיב מלמדים כי מדובר בנער בעל יכולת שכלית תקינה, שליטה עצמית תקינה ושיפוט מוסרי נורמטיבי. יחד עם זאת, צוין כי במצבים מסוימים עלול המשיב לנטות להתנהגות מוקצנת. שירות המבחן לא המליץ להעביר את המשיב לחלופת מעצר במעון נעול, בין היתר בשים לב לכך שהעבירות המיוחסות לו מצביעות על פוטנציאל למאסר ממושך בעוד השיקול המנחה בשילוב נערים במעון נעול הוא קיומו של פוטנציאל לשיקום וחזרה לקהילה.

8. ביום 19.7.2016 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו. בית המשפט המחוזי ציין כי נשקפת מהמשיב מסוכנות בעוצמה משמעותית ביותר, הנלמדת הן מכתב האישום והן מכתב אישום נוסף שהוגש נגדו בינתיים, המייחס לו עבירה של שוד וניסיון שוד. כן צוין כי בנסיבות המקרה קיימת עילה משמעותית של חשש להימלטות מאימת הדין.

9. ביום 8.9.2016, משחלפו ששה חודשים בהם שהה המשיב במעצר, האריך בית משפט זה את מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים (בש"פ 6151/16 הנזכר לעיל, השופט מלצר). לצד זאת, ניתנה בהחלטה הוראה לשירות המבחן לפעול לשילובו של המשיב ברשימת המתנה למעון נעול, על מנת שהמשיב יוכל לפנות בבקשה מתאימה לבית המשפט המחוזי לבחינת האפשרות לשחררו לחלופת מעצר זו (בכפוף לכך שאכן יתפנה מקום במעון).

10. ביום 25.9.2016 הווארך מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים (בש"פ 7406/16, השופט מ' מזוז). בהחלטה זו הועלה ספק "אם בנסיבות המקרה דנן תצלח חלופה של מעון נעול" (שם, בפסקה 10), אך הנושא לא נדון לגופו.

11. בסוף חודש אוקטובר 2016 הורה בית המשפט המחוזי לשירות המבחן להגיש הודעת עדכון בדבר מיקומו של המשיב ברשימת המתנה למעון הנעול. בהמשך לכך הודיע שירות המבחן כי תקופת ההמתנה לקליטת נערים במעון נעול עומדת על ששה חודשים, בכפוף לכך שלא יהיו קליטות חירום של נערים מתחת לגיל 14 (שאותם אין לשים במעצר מאחורי סורג ובריח).

12. בתחילתו של חודש נובמבר 2016 הגישה המדינה בקשה שלישית להארכת מעצרו של המשיב. ביום 13.11.2016 הורה בית משפט זה למדינה לפנות לבית המשפט המחוזי לשם קביעת מועדים לשמיעת משפטו של המשיב במהלך תקופת המעצר המבוקשת (בש"פ 8628/16, השופט ס' ג'ובראן). בהמשך לכך, נקבע דיון תזכורת בבית המשפט המחוזי ליום 29.11.2016 לשם קביעת מועדים לשמיעת הוכחות. ביום 16.11.2016 ניתנה החלטה נוספת (השופט ג'ובראן) שהורתה לבית המשפט המחוזי להקדים את המועד האמור, בהתחשב בכך שמדובר בקטין שמשפטו טרם החל. בית המשפט המחוזי הקדים את המועד ליום 22.11.2016 ובדיון שהתקיים ביום זה קבע מועדים לדיוני ההוכחות במהלך החודשים ינואר ופברואר 2017. בהמשך לכך ביום 23.11.2016 ניתנה החלטה מפי השופט ג'ובראן לפיה מועדי שמיעת ההוכחות יוקדמו כך שיחלו להתנהל במהלך תקופת המעצר המבוקשת, היינו בפרק הזמן שעד יום 25.12.2016. בשלב זה, בית המשפט המחוזי קבע כי לא ניתן להקדים את מועד שמיעת ההוכחות נוכח העובדה שלאביו של המשיב, הוא הנאשם הנוסף בתיק, מונה סנגור אך זמן קצר לפני כן.

13. ביום 5.12.2016 קבע השופט ג'ובראן כי חרף הקושי הכרוך בהארכת מעצר נוספת קודם שהחלה קביעת ההוכחות, המסוכנות הרבה המיוחסת למשיב מצדיקה את הארכת מעצרו ב-45 ימים נוספים.

14. ביום 21.12.2016 הורה בית משפט זה על הארכת מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים (בש"פ 9731/16, השופט נ' סולברג), וכן הורה לשירות המבחן לשוב ולבדוק את אפשרות שילובו של המשיב במעון נעול, בשים לב לשהייתו הממושכת במעצר. בהמשך לכך הגיש שירות המבחן הודעה מעדכנת לבית המשפט המחוזי ובה צוין כי אין צפי לשילובו של המשיב במעון נעול. שירות המבחן ציין כי נוכח רשימת המתנה הארוכה, גילו של המשיב וההעדפה המובנית לשילובם של נערים צעירים ממנו עם פוטנציאל שיקומי במעונות, המשיב אינו נכלל כיום ברשימת ההמתנה למעון נעול, ושירות המבחן אף אינו ממליץ לשלבו במעון.

15. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 11.1.2017 התקיים דיון בתיק העיקרי שבו מסר המשיב מענה לכתב האישום. כמו כן, בימים 23.1.2017 ו-30.1.2017 התקיים דיון הוכחות בתיק. בעקבות שינויים בייצוגו של אביו של המשיב, ביקש בא-כוחו החדש דחיה קצרה בשמיעת עדותו של העד המרכזי בתיק. לצד זאת, בית המשפט המחוזי קבע ארבעה מועדי הוכחות נוספים – לחודשים פברואר ומרץ 2017.

הבקשה להארכת מעצר

16. המדינה מבקשת להאריך את מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים. לטענתה, המסוכנות הנשקפת מן המשיב היא גבוהה מאד, וניתן ללמוד עליה הן מן המעשים החמורים המיוחסים למשיב והן מהעובדה שהוגש נגדו כתב אישום נוסף המייחס לו עבירות חמורות נוספות.

17. המדינה מוסיפה ומזכירה כי שירות המבחן לא המליץ על שחרורו של המשיב ממעצר. כמו כן, המדינה טוענת כי שניים נוספים שהיו מעורבים עם המשיב במעשים המתוארים בכתב האישום טרם אותרו ועל כן קיים עדיין חשש כבד משיבוש הליכי משפט במידה והמשיב ישוחרר, כמו גם חשש משמעותי להימלטותו של המשיב מאימת הדין. לבסוף, מציינת המדינה כי בתיק העיקרי קבועים עוד ארבעה מועדים לדיוני הוכחות במהלך החודשים פברואר-מרץ 2017, נוסף על שני הדיונים שהתקיימו.

18. לעומת זאת, המשיב מתנגד להארכת מעצרו מאחורי סורג ובריא ללא כל התנייה או סייג. בעיקרו של דבר, בא-כוחו מיקד טענותיו בכך שיש לחזור ולשלב את המשיב ברשימת ההמתנה למעון נעול – בשים לב לזמן הרב שבו הוא מצוי במעצר, כמו גם לכך שבעבר בית משפט זה הורה לפעול לשילובו להמתנה במעון נעול (כאמור, בהחלטתו של השופט מלצר).

19. בא-כוחו של המשיב מוסיף ומצביע על כך שהעיכוב במשפט אינו רובץ לפתחו של המשיב, אלא נובע מבעיות הייצוג של אביו, בנסיבות שבהן משפטם מתנהל כאמור יחד.

20. לדיון שהתקיים בפני ביום 2.2.2017 התייצבה גם נציגת שירות המבחן לנוער, גב' טלי סמואל, שהבהירה את עמדת השירות בנוגע לשאלת שילובו של המשיב במעון נעול. גב' סמואל הצביעה על המחסור החריף במקומות פנויים במעונות נעולים לנוער במדינת ישראל. היא הוסיפה והסבירה כי קיים רק מעון נעול אחד שקולט בני נוער מן המגזר הערבי. לדבריה, שילובו של המשיב ברשימת ההמתנה למעון אינו ריאלי, בשים לב למצב התפוסה במעון ולאימוציהם הנובעים מרשימת ההמתנה, מגילו של המשיב ומהצפי לעונש ממושך שיטל עליו.

21. בתשובתו, מתח בא-כוחו של המשיב ביקורת על עמדתו של שירות המבחן, אשר לשיטתו אינה מתיישבת עם ההחלטה העקרונית שניתנה בעבר לפעול לשילובו של המשיב במעון נעול. מכל מקום, ולחלופין, הוא ביקש לשחרר את המשיב לחלופת מעצר אחרת, בשים לב להתמשכות המשפט ולתקופה הארוכה שבה שוהה המשיב במעצר.

22. מאחר שהדיון התקיים ערב פקיעת מעצרו הנוכחי של המשיב, בתום הדיון הוריתי על הארכת מעצרו של המשיב

עד למתן החלטה אחרת.

דין והכרעה

23. בלב כבד ובכפוף להערות שיובאו בהמשך הדברים, החלטתי לקבל את הבקשה.

24. המצב שנוצר בעניינו של המשיב בעת הזו הוא קשה. מחד גיסא, המדובר בנאשם שמסוכנותו היא, על פניה, מופלגת, בשים לב למעשים המיוחסים לו. מאידך גיסא, המדובר בקטין שמוחזק במעצר במשך כשנה ומשפטו נמצא אך בשלביו הראשונים, ומבלי שקיים באופק פתח תקווה לשילובו במעון נעול.

25. המידע שמסרה נציגת שירות המבחן לגבי העדר סיכוי לשילוב במעון נעול בשל התפוסה המלאה בו והלחץ המתמיד של "מקרי חירום" הוא מדכדך ומדאיג. הדאגה אף גוברת מאחר שמדובר במחלה "כרונית" שבית משפט זה חזר והתריע עליה (ראו: בש"פ 1449/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה ז' (3.3.2010); ע"פ 4424/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות א'-ב' לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין (16.4.2012); בש"פ 6033/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ל"ג (26.8.2012); בש"פ 519/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-7 (31.1.2016)). ראו גם הנתונים שהוצגו לוועדה לזכויות הילד בכנסת: מריה רבינוביץ' המעונות הנעולים של רשות חסות הנוער (הכנסת, מרכז מחקר ומידע, 2013)). שיטה משפטית המכירה בערך השיקום כערך חשוב, ובעיקר בעניינם של קטינים, כפי שעולה מחוק הנוער, אינה מקיימת את עקרונותיה שלה אם נחסמת דרכו של קטין לשילוב במעון נעול בשל אי-הקצאה מספקת של מקורות תקציביים לתכלית חשובה זו.

26. דא עקא, זהו מסוג העניינים שבהם נדרש תיקון מערכתי שאינו יכול להיעשות בגדרו של תיק מעצר קונקרטי. הטעם לכך הוא ש"הקפצת" המשיב לראש התור בהחלטה שיפוטית עלולה לפגוע בקטינים אחרים שקולם לא נשמע בפני. זוהי המכשלה שעומדת תמיד בדרכו של בית המשפט בעת שהוא מתבקש לתת סעד שכרוך בחלוקה של משאבים מוגבלים ובלתי מספקים (ראו והשוו: בג"ץ 434/09 דוידוב נ' שר הבריאות, פסקאות 33-34 (3.5.2009)). אין בכך כדי לומר שמספר המקומות המוגבל במעונות הוא "מכת גורל" שאינה בת-תיקון. אולם, ההליך שבפני אינו המסגרת המתאימה לכך.

27. אשר על כן, בעת הזו ומאחר שבמהלכה של תקופת המעצר הקרובה צפויה פרשת התביעה להתקדם באופן משמעותי מצאתי כי יש מקום להיעתר לבקשת המדינה. יש להניח ואף לקוות ששני הצדדים ואף בית המשפט המחוזי יסיפו לעשות את מירב המאמצים (במסגרת האילוצים) לקדם את שמיעת המשפט ביעילות.

28. לצד זאת, מעיון בתיק ובתסקירי שירות המבחן שהוגשו לאורך ההליך התרשמתי כי פרט לחלופה מוסדית של מעון נעול לא מוצתה בדיקת האפשרות לשחרורו של המשיב לחלופת מעצר הדוקה אחרת, ובכלל זה האפשרות להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני בתנאים מגבילים. אכן, המעשים המיוחסים למשיב והמסוכנות שלכאורה נשקפת ממנו מציבים משוכה גבוהה במיוחד בפני שחרורו לחלופת מעצר שאינה חלופה מוסדית. למעשה, אלמלא הנסיבות שתוארו לעיל לכאורה לא היה מקום לבחון אפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני בתיק זה. אולם, בנסיבות שנוצרו ובפרט בשים לב לכך שמדובר בקטין השווה במעצר כשנה ושמשפטו אך החל בימים האחרונים, אני סבורה כי ראוי לבחון את מכלול

האפשרויות למציאת חלופות למעצר בפועל (ראו: בש"פ 2580/16 מדינת ישראל נ' וואהל, פסקאות 35-37 (12.4.2016); בש"פ 1130/16 מדינת ישראל נ' חסארמה, פסקאות 9-10 (25.2.2016)). הדברים אמורים גם בהתחשב בכך שתסקירי המבחן שהוגשו בעניינו של המשיב כללו אף התרשמות חיובית מאופיו ומהתנהלותו, חרף המעשים המיוחסים לו.

29. נוכח האמור לעיל, לצד קבלת הבקשה אני מורה כי שירות המבחן יגיש לבית המשפט המחוזי תסקיר משלים שיתייחס לאפשרות לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המשיב באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני, וזאת בתוך 30 ימים. לאחר שיוגש התסקיר המשיב יהיה רשאי לפנות בבקשה מתאימה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי, אשר יכריע בה על פי מיטב שיקול דעתו. ראוי להבהיר כי אין בהוראה על הכנת תסקיר כדי להבטיח כי המשיב ייצא מבית המעצר. על פני הדברים, נדרשת חלופה הדוקה ומשכנעת במיוחד בתיק דנן, והדברים ייבחנו על-ידי בית המשפט המחוזי ככל שיהיה בכך צורך.

30. סוף דבר: בכפוף לאמור בסעיפים 28-29, הבקשה מתקבלת. אני מורה על הארכת מעצרו של המשיב כמפורט בסעיף 1 לעיל.

31. החלטה זו תובא לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה, בשים לב להערות שהובאו בפסקאות 24-26 לעיל.

ניתנה היום, י' בשבט התשע"ז (6.2.2017).

ש ו פ ט ת